© Орлова Л. Д.

УДК 581.526.45:574.4(477.5)–047.37„188/192”

Орлова Л. Д.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЛУЧНИХ ФІТОЦЕНОЗІВ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ У КІНЦІ XIX ТА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка (м. Полтава)

orlova-ld@rambler.ru

Робота виконана у межах наукової теми кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка «Структурно-функціональні особливості природних та штучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України».

Джерельна база з історії становлення і розвитку луківництва в Україні засвідчує, що початок вивчення рослинного світу, зокрема лучних рослин, регіону почалося ще в середині-кінці XIX століття [3-4,10,17,28-29,36,38]. Але цілеспрямованої роботи по дослідженню лучних фітоценозів на той час не проводилось у зв’язку з відсутністю коштів і зацікавленості державних служб. У основному це були праці ботанічного плану, де наводилися і рослини, що зростають на лучних угіддях. Вони пов’язані з академічними експедиціями, організованими Російською Академією наук [5]. Результати їх досліджень послужили основою для багатьох наступних робіт та флористичних зведень.

Л. І. Федоришина [38] умовно виділяє три етапи розвитку луківництва на Україні. Перший етап (друга половина XIX ст. – початок XX ст.) поділяється на два періоди. Перший період починається з 60-х років XIX ст. і закінчується 1886 р. Він характеризується безсистемним дослідженням кормових угідь шляхом спостережень і проведення експедицій. Другий період включає дослідження 1886-1916 рр., які пов’язані з вивченням у природних умовах багаторічних і однорічних трав’янистих рослин і з застосуванням агротехніки Полтавською, Харківською та іншими дослідними станціями; з 1911 р. почала працювати Дублінська торфоболотна станція, а з 1914 р. – Сарненська дослідна станція з освоєння боліт.

Другий етап продовжувався з 1917 по 1945 р. Він охоплює роботи на Рудня-Радовельській дослідній станції луківництва, Козаровицькій науково-дослідній станції луківництва, Мало-Загорівській дослідній станції і в розпліднику багаторічних злакових трав. Також у цей період роботи з луківництва проводилися в українських науково-дослідних інститутах – землеробства, ґрунтознавства, гідротехніки і меліорації, кормів, тваринництва, в Інституті ботаніки Академії наук, а також у державних університетах, сільськогосподарських вузах та ін.

Третій етап розпочинається з 1946 року і триває до сьогодення. У цей час відбувається подальший розвиток сітки дослідних установ і тривають планові комплексні дослідження з луківництва в усіх ґрунтово-кліматичних зонах України під методичним керівництвом і при фінансовому забезпеченні з боку Української академії аграрних наук, НАН України та ін. У сучасних умовах науково-дослідні установи та вчені-луківники розробляють високотехнологічні, ресурсо- і енергозберігаючі технології створення й раціонального використання в основному культурних сіножатей і пасовищ.

Аналіз основних робіт із вивчення лучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України в історичному аспекті дозволяє нам виділити за спрямованістю досліджень чотири основних етапи: перший – кінець XIX – початок XX ст. (до 30-х рр.); другий – 30-60-ті рр. XX ст.; третій – 70-ті рр. – початок 90-х рр. XX ст.; четвертий (сучасний) – з 1992 р. по наш час [29-30].

Перший етап дослідження заклав фундамент для подальшого вивчення флори лучних травостоїв і представляв собою розрізнені наслідки робіт багатьох вчених.

Початок досліджень по вивченню флори і багато фактичного матеріалу, зокрема для Лівобережної Лісостепової частини України, які були отримані за результатами експедицій з 1849 по 1895 рр., було представлено в праці «Труды комиссии при Киевском университете Святого Владимира для описания губерний Киевского учебного округа». У цей час активно працюють відомі вчені ботаніки В.Г. Бессер, В.В. Монтрезор, Є.Р. Траутфеттер, О.С. Рогович, І.Ф. Шмальгаузен, в роботах яких наведені місцезнаходження багатьох рослин досліджуваного нами регіону та складені списки дикорослих видів флори. Так, О.С. Рогович, який вивчав Київську, Волинську, Подільську, Чернігівську і Полтавську губернії, зазначив зростання 1912 видів судинних рослин, в тому числі й лучних [7,24-25,34-36].

У першій роботі по опису Полтавської губернії М. Арендаренка [2] наводиться 22 родини, що є «дивовижними…» відносно господарства, торгівлі, медицини і поданий поділ рослин на групи: польові, городні, кормові, торгові, лікарські, господарські, фруктові, лісові, з описом деяких рослин кожної групи.

Т. Августинович проаналізував стан поширення лікарських рослин на території Полтавської губернії, зокрема Лубенського повіту. Він навів список 120 видів рослин [7].

«Флора ...» І.Ф. Шмальгаузена [42] містила майже повні на той час відомості про поширення багатьох дикорослих рослин, в тому числі й лучних для Київської, Волинської, Подольської, Полтавської, Чернігівської губерній та деяких суміжних територій. Вона опублікована на основі аналізу видового й різноманітного гербарного матеріалу.

У цей час виходить перша наукова праця з луківництва в Україні, яка була опублікована Л.О. Павловичем у 1886 р., у якій наводяться відомості про поширення, використання й поїдання дикорослих кормових трав, а також подано рекомендації з агротехніки вирощування введених в культуру трав [30].

Великою подією стала експедиція, організована Лісовим департаментом для проведення природно-історичного дослідження Полтавської губернії, яку очолив В. В. Докучаєв. Експедиція займалася вивченням багатьох питань, зокрема дослідженням ґрунтів, рослинного покриву та ін. За її наслідками опубліковані «Материалы ...» [23] в 16-ти томах з картою ґрунтів, які відображали комплексність у вивченні природних умов території. Також були видані окремі роботи членів експедиції. Є. Оппоков опублікував наслідки своїх досліджень по річковим долинам Полтавської губернії та питанням зрошення в умовах півдня Росії [27]. Флорою Полтавської губернії займався О. М. Краснов [15-16]. Він дослідив ряд повітів губернії (Полтавський, Хорольський, Лубенський, Кобеляцький), склав повний список рослин району дослідження і вказав місця зростання більш рідкісних видів. О. М. Краснов зробив «ботаніко-географічний нарис Полтавської губернії», виділивши такі «асоціації»: чорноземний степ, широколистяні ліси, заплавні луки, солончаки, бур'яниста рослинність. Рослини він поділив на «формації»: степова, лісова, суходільно-лучна, піскова, заплавна і солончаково-бур'яниста. Згодом матеріали досліджень рослинного покриву Полтавщини були покладені в основу праці В. В. Докучаєва «Наши степи прежде и теперь» [8].

В. В. Докучаєв, узагальнюючи результати експедиції, дав характеристику «полтавським солонцям» і вказав на залежність їх поширення від рельєфу, вказуючи, що найбільші їх площі знаходяться в знижених придніпровських повітах. Його думки на природу Лісостепу, як на давній і природно обумовлений ландшафт, пізніше показано в роботах Є. М. Лавренко [20], який підсумував погляди на природу безлісся степів і вважав за необхідне враховувати сукупність всіх факторів середовища та їх взаємодію в конкретних природно-історичних умовах.

Дослідження Й. К. Пачоського [31-33] були присвячені вивченню рослинного покриву окремих регіонів Лівобережжя України, зокрема Полтавської губернії, П. Соловйова – болотистих угідь [37].

У кінці XIX на початку XX ст. почалося вивчення флори і рослинності окремих регіонів Лівобережного Придніпров'я та окремих типів рослинності такими видатними ботаніками як В. І. Талієв, Г. І. Танфільєв, М. А. Арендаренко, О. М. Краснов та ін. [36]. Південь Полтавської губернії досліджував М. В. Цингер, який навів їх наслідки у своїх флористичних роботах [40-41].

За час з 1910 по 1916 рр. земства і Департамент землеробства організував обстеження річкових заплав по багатьом губерніям Росії, в тому числі і по областям Лівобережного Лісостепу, з виясненням їх господарської характеристики і заходів щодо покращення. Був зроблений огляд дослідно-показових ділянок по луківництву в Київській, Чернігівській, Полтавській губерніях [21].

Після Жовтневої революції інтерес до луків, в тому числі і лівобережної України значно зріс, а роботи по дослідженню їх набрали широкого розмаху.

Великий вплив на розвиток наукових досліджень і формування мережі науково-дослідних установ в перше десятиріччя Радянської влади мав Сільськогосподарський Науковий Комітет України [38]. При комітеті були створені ряд секцій в тому числі ботанічна, лучного господарства та меліораційна. Вони проводили обробку матеріалів флористичного обстеження лук, видавали наукові праці, збирали статистичні матеріали щодо кормової площі по регіонам України та ін.

Для робіт по дослідженню лук на Україні великий вплив мали роботи В. Р. Вільямса, зокрема його відома праця «Природно-наукові основи луківництва, або лукознавства», яка вийшла в 1922 р. [6]. У ній він розкрив закономірності розвитку лук як природно-історичного явища і цим підвів наукову базу під лукознавство. За його ініціативи було створено Державний лучний інститут (нині Всеросійський інститут кормів його імені).

Всебічне вивчення рослинного світу Полтавщини наведено в роботах відомого ботаніка С. О. Іллічевського [11-13]. Для околиць м. Полтави наведений список рослин з розподілом їх по «формаціям». Формації розміщені по «зонам»: правобережний суглинок — листяні ліси, чагарникові зарості, суходільні луки, вологі луки, болота, бур'яниста рослинність; заплавна долина річки — ліси і їх галявини, вільшаники, луки, берегові зарості і прибережні рослини, піонери зростання; піски другої тераси лівого берега — сухі, сирі та інші ліси, відкриті сухі піски, пониження з моховим покривом, болота, солончаки у підніжжя тераси. Вчений склав загальний список флори Полтавської губернії з наведенням для кожного виду відомих місць знаходження. Виявлено, що через Полтавщину проходить межа поширення 328 видів рослин. Відомі місця знаходження рослин Полтавщини, передані С. О. Іллічевським в Інститут ботаніки АН УРСР, включені в 12-титомну «Флору УРСР» [39].

У 1925 р. В. Альохін видає свою відому працю «Наши поемные луга» [1], у якій він детально зупиняється на характеристиці луків як мезофітних трав'янистих угрупованнях, описує будову заплави, зупиняється на рослинності луків та на їх змінах в просторі, впливі умов зовнішнього середовища. Вона сприяла більш активному вивченню лучних угідь у всіх республіках СРСР, в тому числі і різних регіонів України. зокрема лівобережної її частини.

Е. Р. Еленевский описав заплаву р. Сули від м. Лубни до с. Жовтин (Лубенського і Кременчуцьких округів) [9]. Лучну рослинність р. Ворскли дослідили В. Кушніренко та М. Ніколаєв [19]. У цій роботі,

за результатами проведених досліджень лучної рослинності верхньої і середньої течії річки, зроблений попередній висновок про те, що солонцюватість на заплаві зростає на південь і чітко проявляється в наявності відповідних угруповань. М. І. Котов зробив ботаніко-географічний опис флори у Сумській окрузі [14]. Флора і рослинність піщаних субстратів, частіше річкових долин, описана Я. Х. Лепченко, О. І. Соколовським [22]. Відомості про суходільні луки того часу можна знайти в роботах Ф. Курінного [18], М. Ніколаєва та Ф. Курінного [26].

Таким чином, дослідження кінця XIX та початку XX ст. по вивченню лучних угідь Лівобережного Лісостепу України — це період робіт описового характеру, накопичення флористичних даних по різних типах фітоценозів, в тому числі і лучних, та початку робіт по класифікації рослинного покриву.

Література

1. Алехин В. Наши поемные луга / В. Алехин. – М.: Изд-во М. и С. Сабашниковых, 1935. – 128 с.
2. Арендаренко Н. Записки о Полтавской губернии, составленные в 1846 г.: в 3 ч. / Н. Арендаренко. – Полтава, 1848. – Ч. 1. – 190 с.
3. Афанасьєв Д.Я. Рослинність УРСР. Природні луки / Д.Я. Афанасьєв. – К.: Наук. думка, 1968. – 255 с.
4. Байрак О.М. Історія геоботанічних досліджень на території Лівобережного Придніпров'я / О.М. Байрак // Матеріали наукових читань, присвячених 100-річчю відкриття подвійного запліднення у покритонасінних рослин професором університету Святого Володимира С. Г. Навашиним. – К., 1998. – С. 64-67.
5. Барбарич А.І. Основні етапи вивчення флори України / А.І. Барбарич // Ботанічний журнал АН УРСР. – 1954. – Т. 11, № 2. – С. 17-24.
6. Вильямс В.Р. Естественно-научные основы луговодства или луговедения (приложение основ почвоведения и культуры многолетних травянистых растений и естественной кормовой площади) / В.Р. Вильямс. – М.: Новая деревня, 1922. – 293 с.
7. Двірна Т.С. Історія дослідження адвентивної фракції флори Роменсько-Полтавського геоботанічного округу / Т.С. Двірна // Біологічні системи. – 2013. – Т. 5. – Вип. 1. – С. 58-65.
8. Докучаев В.В. Наши степи прежде и теперь / В.В. Докучаев. – М.: Сельхозгиз, 1953. – 152 с.
9. Еленевский Р.А. Пойма р. Сулы от г. Лубны до с. Жовтин (Лубенского и Кременчуцкого округов) / Р.А. Еленевский // Труды совещания геоботаников и луговодов. – Л., 1929. – № 2. – С. 75-89.
10. Ивашин Д.С. К истории изучения растительного мира Полтавщины / Д.С. Ивашин, Л.Д. Орлова // 100-річчя Полтавського краєзнавчого музею: матеріали ювілейної наук. конф. — Полтав. обл. упр. культури, Полтав. краєзнавчий музей. – Полтава, 1991. – Ч. 3: Краєзнавство Полтавщини. – С. 39-41.
11. Іллічевський С.О. Гербарій Полтавського державного музею / С.О. Іллічевський // Збірник присвячений 35-річчю музею. – Полтава, 1928. – Т. 1. – С. 141-226.
12. Іллічевський С.О. Рослинність м. Полтави / С.О. Іллічевський // Записки Полтавського сільськогосподарського політехнікуму. – Полтава, 1928. – Т. 11. – С. 101-127.
13. Іллічевський С.О. Флора околиць м. Полтави. З повним списком дикої рослинності / С.О. Іллічевський // Записки Полтавського сільськогосподарського політехнікуму. – Полтава, 1927. – Т. 1, № 1. – С. 19-49.
14. Котов М. Ботаніко-географічний нарис Тростянецького комбінату Сумської округи / М. Котов // Труди сільськогосподарської ботаніки. – Х., 1927. – С. 69-77.
15. Краснов А.Н. Ботанико-географический очерк (Полтавской губернии) / А.Н. Краснов // Материалы к охране земель Полтавской губернии. – СПб., 1894. – Вып. XVI. – С. 369-573.
16. Краснов А.Н. Материалы для флоры Полтавской губернии / А.Н. Краснов // Труды общества Испытателей природы Харьковского университета. – Х., 1891. – Т. XXIV. – С. 399-502.
17. Куземко А.А. Рослинність річкових долин України: історія, стан та перспективи досліджень / А.А. Куземко // Матеріали наукових читань, присвячених 100-річчю відкриття подвійного запліднення у покритонасінних рослин професором університету Святого Володимира С. Г. Навашиним. – К., 1998. – С. 125-131.
18. Курінний Ф. Про знаходження Equisetum maximum Lam. в Полтавській окрузі / Ф. Курінний // Записки Полтавського інституту соціального виховання. – 1931. – № 5.
19. Кушніренко В. Куземенський лучний масив (Грунського району) / В. Кушніренко, М. Ніколаєв // Луки водозабору р. Ворскли. – К., 1930. – С. 1-117.
20. Лавренко Е.М. Степи СССР / Е.М. Лавренко // Растительность СССР. – М.; Л., 1940. – Т. 2. – С. 1-266.
21. Ларін І.В. Луківництво і пасовищне господарство / І.В. Ларін, М.В. Куксін. – К.: Держсільгоспвидав, 1960. – 483 с.
22. Лепченко Я.Х. До флори пісків Полтавщини / Я.Х. Лепченко, О.І. Соколовський // Український ботанічний журнал. – 1924. – № 2. – С. 19-25.
23. Материалы к оценке земель Полтавской губернии. Естественно-историческая часть. Отчет Полтавскому губернскому земству. Работа исполнена под непосредственным руководством проф. Санкт-Петербургского университета В.В. Докучаева. – СПб.; Полтав. губ. земство, 1889-1894. – Вып. 1-16.
24. Монтрезор В. Обозрение растений, входящих в состав флоры губернии Киевского учебного округа: Киевской, Волынской, Подольской, Черниговской и Полтавской / В. Монтрезор // Записки Киевского общества естествоиспытателей. – К., 1886. – Т. 8, вып. 1. – С. 1-144; К., 1887. – Т. 8, вып. 2. – С. 185-288; К., 1888. – Т. 9, вып. 1-2. – С. 119-198; К., 1889. – Т. 10, вып. 3. – С. 457-546.
25. Монтрезор В. Список растений, собранных в Киевском учебном округе в последний 15-летний период времени, т. е. со времени издания «Обозрение семенных и высших спорових растений проф. Роговича, с 1869 до 1895 г. / В. Монтрезор // Записки Киевского общества естествоиспытателей. – К., 1898. – Т. 15, вып. 2. – С. 675-707.
26. Ніколаєв М. Рослинність сіножатів на схилах правого берега р. Ворскла в околицях м. Полтави / М. Ніколаєв, Ф. Курінний // Записки Полтавського інституту соціального виховання. – Полтава, 1930. – Т. 5. – С. 195-206.
27. Оппоковъ Е. Ручные долины Полтавской губерніи. Очеркъ изследованій въ Полтавской губерніи. Экспедиціи по орошенію на югъ Россіи и западной Экспедиціи по осушенію болотъ. Часть 2. Частное описаніе ручныхъ долинъ Полтавской

губерніи, с указаніемъ главнъйшихъ необходимых въ нихъ меліорацій / Е. Оппоковъ. – СПб.: Т-во Художественной печати, 1905. – 475 с.
28. Орлова Л.Д. Біоекологічні особливості лучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України (продуктивність та раціональне використання) / Л.Д. Орлова. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2011. – 278 с.
29. Орлова Л.Д. Історія дослідження природних сінокосів і пасовищ Полтавщини / Л.Д. Орлова // Матеріали наукових читань, присвячених 100-річчю відкриття подвійного запліднення у покритонасінних рослин професором університету Святого Володимира С.Г. Навашиним. – К., 1998. – С. 179-183.
30. Павлович Л.С. О кормовых травах дикорастущих и выращиваемых на Украине / Л.С. Павлович. – Х., 1876. – 46 с.
31. Пачоский Й.К. Материалы для изучения флоры долины р. Трубежа. Список растений, собранных в Переяславском уезде Полтавской губернии в 1912 году / Й.К. Пачоский // Ежегодник музея Полтавского Губернского Земства. – Полтава, 1912. – № 2. – С. 21-44.
32. Пачоский Й.К. Очерк флоры окрестностей г. Переяславля Полтавской губернии / Й.К. Пачоский // Записки Киевского общества естествоиспытателей. – К., 1893. – Т. XII, вып. 1. – С. 63-141.
33. Пачоский Й.К. Результаты флористических исследований в северо-западной части Полтавской губернии / Й К. Пачоский // Записки Киевского общества естествоиспытателей (протоколы собраний). – К., 1892. – Вып. 2. – С. 50-54.
34. Рогович А.С. Обозрение сосудистых и полусосудистых растений, входящих в состав флоры губерний Киевской, Черниговской и Полтавской / А.С. Рогович // Естественная история губерний Киевского округа. Ботаника. – К., 1885. – Вып. 3. – С. 1-147.
35. Рогович А.С. Отчет проф. А.С. Роговича об произведенной экспедиции с ботанической целью по Черниговской, Киевской и Полтавской губерниях в 1849 (53) г. / А.С. Рогович // Труды комиссии при Киевском университете Св. Владимира для описания губерний Киевского учебного округа. – К., 1853. – С. 23-26.
36. Смоляр О.М. Фіторізноманітність Лівобережного Придніпров'я: дис. ... д-ра біол. наук: 03.00.05 / Олена Миколаївна Смоляр. – К., 2000. – 393 с.
37. Соловьев П. Краткий отчет об исследовании болот в Полтавской губернии / П. Соловьев // Журнал Полтавского общества сельского хозяйства. – 1894. – Вып. VII. – С. 1-13.
38. Федоришина Л.І. Історія становлення та розвитку луківництва в Україні (друга половина XIX – XX століття): автореф. на здобуття наук. ступеня канд. істор. наук: спец. 07.00.07 «Історія науки і техніки» / Л.І. Федоришина. – Переяслав-Хмельницький, 2007. – 24 с.
39. Флора УССР: в 12 т. – К. : Вид-во АН УРСР, 1936-1965. – Т. 1-12.
40. Цингер Н.В. Растительность южной части Полтавской губернии в мае / Н.В. Цингер // Записки Киевского общества естествоиспытателей (протоколы). – К., 1901. – Т. 17, № 1.– С. 35-36.
41. Цингеръ Н.В. Растительность южной части Полтавской губернии в мае / Н.В. Цингеръ // Записки Киевского общества естествоиспытателей. – 1897. – Т. 16, вып. 2. – С. 14-15.
42. Шмальгаузен И. Флора юго-западной России. Руководство для определения семенных и высших споровых растений / И. Шмальгаузен. – К., 1886. – 783 с.

УДК 581.526.45:574.4(477.5)–047.37„188/192”

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЛУЧНИХ ФІТОЦЕНОЗІВ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ У КІНЦІ XIX ТА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

Орлова Л. Д.

Резюме. Аналіз основних праць по вивченню лучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України в історичному аспекті дозволяє нам виділити декілька основних напрямків робіт, різних за спрямованістю досліджень. Дослідження кінця XIX та початку XX століття засвідчують, що вони направлені в основному на ботанічний опис певних територій, відбувається накопичення флористичних даних по різним типам фітоценозів, в тому числі і лучних, та почалися роботи по класифікації рослинного покриву.

Ключові слова: історія, дослідження, лучні фітоценози, Лівобережний Лісостеп України.

УДК 581.526.45:574.4(477.5)–047.37„188/192”

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИССЛЕДОВАНИЙ ЛУГОВЫХ ФИТОЦЕНОЗОВ ЛЕВОБЕРЕЖНОЙ ЛЕСОСТЕПИ УКРАИНЫ В КОНЦЕ XIX И НАЧАЛЕ XX ВЕКА

Орлова Л. Д.

Резюме. Анализ работ по изучению луговых фитоценозов Левобережной Лесостепи Украины в историческом аспекте позволяет нам выделить несколько основных направлений работ, различных по направленности исследований. Исследования конца XIX и начала XX века свидетельствуют, что они направлены в основном на ботаническое описание определенных территорий, происходит накопление флористических данных по различным типам фитоценозов, в том числе и луговых, и начались работы по классификации растительного покрова.

Ключевые слова: история, исследования, луговые фитоценозы, Левобережная Лесостепь Украины.

UDC 581.526.45:574.4(477.5)–047.37„188/192”

BASIC APPOACHES OF MEADOW PHYTOCENOSES RESEARCHES OF UKRAINE LEFT BANK FOREST STEPPE IN THE LATE XIX AND EARLY XX CENTURY

Orlova L. D.

Abstract. The information source base on the history of formation and development of grassland farming in Ukraine states that the beginning of the vegetation world study, in particular meadow plants of the region began in the mid-to-late nineteenth century.

L. I. Fedoryshyna relatively distinguishes three stages of grassland science development in Ukraine. Analysis of basic researches concerning meadow plant communities of the left bank forest-steppe of Ukraine in the historical aspect enables to identify four main stages according to research approaches: the first – the end of XIX – beginning of XX century (up to 30s); the second – 30-60-ies of XX century; the third –70-ies – early 90-ies of XX century; the fourth (present day) – from 1992 till nowadays.

The beginning of flora studying researches and large amount of factual material, in particular pertaining the left-bank forest-steppe part of Ukraine was obtained thanks to the works V. G. Besser, V. V. Montrйsor, Ye. R. Trautvetter, O. S. Rohovych, I. F. Schmalhausen, T. Avgustynovych, M. Arendarenko etc., where the location areas of many plants in the studied region were defined and the lists of wild flora species were compiled.

The expedition organized by the Forest Department to carry out a natural history study of Poltava province, headed by V. V. Dokuchaiev was of great importance. It included many well-known scientists, such as Ye. Oppokov, O. M. Krasnov, etc. Subsequently, the work «Our steppes before and now» (1925) written by V. V. Dokuchaiev was based on the research materials of Poltava region vegetation.

In the late XIX early XX centuries such prominent botanists as Ye. K. Pachoskyi, P. Soloviov, V. I. Taliiev, G. I. Tanfiliev, M. A. Arendarenko, O. M. Krasnov, M. V. Tsinger and others began to study the flora and vegetation of the certain left bank Dnieper regions and certain types of vegetation.

The comprehensive study of Poltava region fauna, in particular meadow, is given in the works of the famous botanist S. O. Illichivskyi and research results were included in twelve-volume «Flora of the USSR».

Currently, many scientists are studying separate meadowlands region with the relevant conclusions and recommendations for further research.

Thus, the studies of the late XIX and early XX century stated that they were aimed mainly at the botanical description of certain areas and accumulation of floristic data on different types of plant communities , including the meadow was being proceeded, and the work on the vegetation classification has began.

Keywords: history, research, meadow phytocenoses, left-bank forest-steppe of Ukraine.

Рецензент — проф. Гапон С. В.

Стаття надійшла 09.10.2016 року